

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЛАЗОР Лідія Іванівна

Декан факультету

Доктор юридичних наук,
професор, заслужений юрист
України, заслужений діяч науки
і техніки, генерал-лейтенант
Міжнародного комітету
захисту прав людини

Народилася 7 квітня 1941 р. в с. Чинчуріне Тетюиського району Татарської АРСР у селянській сім'ї. Її батько, Уханов Іван Михайлович, загинув під час Великої Вітчизняної війни, тому мати, Ганна Михайлівна, одна виховувала сімох дітей: п'ятьох дочок та двох синів. У 1957 р., закінчивши 8 класів, переїхала разом із родиною до Кіровська Донецької обл., де й почалася її трудова діяльність. 1958–1961 рр. — працює помічником кухаря в міській лікарні. Завдяки непереборному бажанню вчитися закінчує вечірню школу робітничої молоді, ПТУ і вступила на заочне відділення Харківського юридичного інституту, водночас працюючи токарем на заводі ім. Леніна в м. Луганську. У 1974 р. Л. І. Лазор закінчила інститут, уже маючи досвід роботи юрисконсультантом та правовим інспектором.

Для втілення в життя своїх наукових ідей була прикріплена здобувачем кафедри «Трудове право» Харківського юридичного інституту. А у вересні 1979 р. ректор Луганського машинобудівного інституту А. М. Коляєв запросив її очолити секцію «Радянське право», яка надалі була реорганізована в кафедру.

У 1985 р. успішно захистила кандидатську дисертацію «Правове регулювання атестації робітників». У травні 1988 р. стала доцентом, а за рік — завідувачем кафедри. У 1991 р. успішно захистила докторську дисертацію.

З 1995 р. Лідія Іванівна очолює юридичний факультет Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля.

Лідія Іванівна — академік Міжнародної академії інформатизації, академік Міжнародної академії наук екології та безпеки життєдіяльності, академік Вищої школи України, член-кореспондент Академії правових наук, заслужений діяч науки і техніки, комісар II-го рангу, генерал-лейтенант Міжнародного комітету захисту прав людини. У 1998 р. була визнана жінкою-вченим року. Автор майже 200 наукових робіт, посібників, монографій, голова спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій, керує аспірантурою. Член Міжнародного товариства письменницьких спілок, член Спілки письменників Росії. Написала і видала 24 книги — поетичні збірки, романи у віршах, прозові твори і твори богословського спрямування.

За вклад у розвиток науки і літератури нагороджена ювілейним орденом «Різдво Христове», орденом княгині Ольги, дипломом «Лауреат літературної премії імені Володимира Даля», орденами «За патріотизм», орденом Преподобного Нестора Літописця, орденом «Зірка Пошани», орденом Пресвятої Покрови Богородиці, орденом «За віру і вірність», вищим ступенем відзнаки «Золота Зірка» за захист прав і свобод людини, орденом Святої Варвари, а також вісьмома медалями.

Ім'я Л. І. Лазор внесене до Великого енциклопедичного юридичного словника за ред. акад. НАН України Ю. С. Шемиученка, до біографічного видання «Імена України 2007», а також у багато інших видань. Про адміністративну, організаційну, наукову та літературну діяльність Л. І. Лазор написано в газетах та журналах України і Росії майже 150 статей.

До складу факультету входять кафедри: правознавства, історії України, всесвітньої історії, історії держави і права, господарського права, архівознавства.

Напрями підготовки: «Право», «Історія».

На факультеті працюють 18 докторів та 43 кандидати наук.

Аспірантура та докторантура за спеціальностями: 12.00.05 — Трудове право, право соціального забезпечення, 07.00.01 — Історія України, 12.00.04 — Господарське право, господарсько-процесуальне право.

На факультеті функціонують спеціалізовані вчені ради за спеціальностями: 12.00.05 — Трудове право, право соціального забезпечення, 07.00.01 — Історія України, 07.00.02 — Всесвітня історія.

Юридичний факультет СНУ ім. В. Даля — це сучасний освітній комплекс із елементами ступеневої освіти. Професорсько-викладацький склад факультету — висококваліфіковані фахівці, які володіють ефективними педагогічними та інноваційними технологіями. Здійснюється підготовка юридичних кадрів не лише для Луганська й області, а й для всієї України, ближнього і далекого зарубіжжя — для роботи у державних органах і органах місцевого самоврядування, в юридичних службах підприємств, установ, організаціях усіх форм власності.

Навчальна діяльність здійснюється на підставі професійно-освітніх програм з підготовки бакалаврів, фахівців, а з 2003 року — магістрів.

За роки існування юридичного факультету випущено близько 3000 юристів. Випускники цього вузу успішно працюють у судах, прокуратурі, податковій міліції і податковій інспекції, в СБУ, митниці, органах внутрішніх справ, адвокатурі, нотаріаті, юстиції. Найвідоміші серед них — голова Жовтневої районної в місті Луганську ради В.О. Антіпов, генерал-полковник В.С. Отрежко, кандидат педагогічних наук, заслужений юрист України, перший заступник Луганського міського голови А.Г. Кузьменко, начальник Управління податкової міліції ДПА в Луганській області Є.М. Польської, начальник управління ОВС міста Одеси, генерал-майор Я.Р. Мамедов, генерал-майор В.Я. Рязанцев, заступник начальника УБОЗ УМВС України в Луганській області, полковник міліції О.М. Григор'єв, суддя Ленінського місцевого суду Луганська Запороженко, судді Женеску Ж.І., Рябуха Ю.В., Снегирьов В.О. Депутатську діяльність у Луганській області активно веде депутат обласної ради 5-го скликання Польської Є.М., який нагороджений Державними нагородами та почесними знаками МВС і ДПА України.

Не лише в Луганську, а й в області і за її межами успішно працюють на благо рідної України випускники

юридичного факультету СНУ ім. В. Даля. Так, Соловйов В.Б. — прокурор Білокуракінського району в Луганській області, Говоруха М.В. — прокурор міста Лисичанська в Луганській області. У Києві успішно очолює банк Зарубін К.О. Депутатом Верховної Ради України 4-го скликання є Гапочка М.М. Депутатом Верховної Ради України VI скликання був обраний випускник юридичного факультету Портнов А.В., кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних фінансів Київського національного економічного університету, заслужений юрист України.

Багато випускників стали викладачами. Цікавим є процес становлення як викладача і вченого доцента І. І. Шамшиної, котра почала працювати на кафедрі правознавства, маючи освіту інженера-електрика. Заочно закінчила юридичний факультет, стала аспіранткою професора Л. І. Лазор і під її керівництвом у 2002 році захистила кандидатську дисертацію на тему: «Правове регулювання правовідносин у сфері охорони праці в сучасних умовах». Сьогодні доцент І. І. Шамшина викладає дисципліни «Трудове право», «Правове регулювання процесуальних правовідносин у трудовому праві», займається науково-дослідною роботою, є вченим секретарем спеціалізованої вченої ради.

Закінчив цей факультет і професор, доктор юридичних наук Лазор Валерій Васильович, який зараз передає свої знання студентам факультету. Валерій Васильович багато працює, пише наукові статті та методичні посібники, є одним з авторів підготовленого до видання першого та єдиного підручника в Україні «Канонічне право».

Студенткою факультету другого набору стала О.Г. Чутчева, яка відзначилася особливою старанністю в навчанні, активною участю у студентському науковому товаристві. Як одна з найкращих після закінчення університету вступила в аспірантуру до

професора Л.І. Лазор і О.Г. Чутчева обрала темою свого дослідження проблеми правового регулювання соціального захисту громадян України. У 2003 році захистила дисертацію і стала кандидатом юридичних наук.

Успішно захистили кандидатські дисертації та займаються викладацькою і науковою діяльністю випускники юридичного факультету СНУ ім. В. Даля — Ю. Ю. Івчук, Л. В. Котова, Н. А. Плахотіна, Г. А. Капліна та ін.

Багато випускників пам'ятають свій рідний факультет, свою alma mater, вони відвідують викладачів, надають факультету необхідну допомогу та просто зустрічаються тут, щоб поспілкуватися.

Факультет активно співпрацює з міжнародним фондом «Відродження». У результаті цього організована робота юридичної клініки «PRO BONO», що створена для зміцнення і розвитку зв'язку теорії права і юридичної практики, виховання у студентів професійно значущих рис, участі у вирішенні соціальних проблем суспільства шляхом надання безкоштовної юридичної допомоги молоді й малозабезпеченим верствам населення. Ця юридична клініка бере участь у програмі «Юридичні клініки України» відповідно до проекту № 2506231 «Розробка навчально-методичного комплексу дисципліни «Основи юридичної клінічної практики» для вищих навчальних закладів, адаптованих до Болонського процесу», є членом Асоціації юридичних клінік України.

Студенти факультету мають можливість користуватися як науковою бібліотекою університету, фонд якої становить близько 1 млн екземплярів вітчизняних і зарубіжних літературних джерел, і сучасними комп'ютерними базами з виходом в Інтернет. Також вони беруть активну участь у Всеукраїнських, регіональних та університетських наукових конференціях, олімпіадах, конкурсах студентських робіт із проблем юриспруденції. Ці студентські роботи з основоположних галузей права постійно займають призові місця серед юридичних вузів України.

На факультеті діє студентське самоврядування, студентська рада вирішує безліч важливих питань, які стосуються життя молоді. Більшість студентів беруть участь в університетських спортивних змаганнях, оглядах художньої самодіяльності, КВК і стають призерами.

Організатором і незмінним керівником юридичного факультету є Лідія Іванівна Лазор — доктор юридичних наук, професор, відомий вчений у галузі трудового права, автор більш як 200 наукових робіт, засновник школи трудового права в Луганському регіоні, Лідія Іванівна завжди в центрі подій — організатор і подвижниця всіх досягнень та перемог факультету. Адже вона багато і плідно працює в науковій сфері, ділиться досвідом із викладачами й студентами. Л. І. Лазор є головою науково-методичної комісії з правових питань Луганської області, членом науково-методичної комісії з правових питань Міністерства освіти і науки України, членом Ради Луганської асоціації соціальних і політичних

досліджень. Її ім'я включене у довідник «Вчені-юристи України» Інституту законодавства Верховної Ради України (1998 р.), а також у біографічний енциклопедичний довідник «Жінки України» (1999 р.). У 1998 році Лідія Іванівна Лазор стала «Жінкою року» Луганської області в номінації «Жінка-учений». Її ім'я внесене до енциклопедії Міжнародної академії інформатизації «Еліта інформаціологів світу».

Багатогранна діяльність Лідії Іванівни Лазор не обмежується науковою, педагогічною й адміністративною діяльністю. Адже Лідія Іванівна — ще й оригінальний талановитий поет і письменник, член Міжнародного співтовариства письменницьких союзів, член Союзу письменників Росії, член Міжрегіонального Союзу письменників України, автор 25 поетичних, прозаїчних і музичних збірок.

За внесок у духовне виховання молодого покоління, у розвиток науки і літератури Л.І. Лазор нагороджена орденами княгині Ольги, орденом «За патріотизм», ювілейним орденом «Різдво Христове 2000», орденом Преподобного Нестора Літописця, орденом Пресвятої Богородиці Покрови, орденом «За віру і вірність», вищим ступенем відмінності «Золота Зірка» за захист прав і свобод людини, дипломом «Лауреат літературної премії імені Володимира Даля» та ін.

Сьогодні декану юридичного факультету, завідувачці кафедри «Правознавство» Л.І. Лазор є чим пишатися: ростуть і розвиваються, набирають темпів, з кожним роком стають престижнішими факультет і кафедра. Адже спеціальність «Правознавство» і юридичний факультет користуються популярністю не лише на сході України, а й в Автономній Республіці Крим, Херсонській області і навіть за кордоном.

Визначним досягненням факультету та його декана є вихід у світ нового сучасного підручника «Право соціального забезпечення в Україні» за загальною редакцією д.ю.н. Л.І. Лазор, д.ю.н. С.М. Прилипка, а також д.ю.н. О.М. Ярошенко. Одним із авторів цього видання стала Л.І. Лазор. Така допомога необхідна студентам, викладачам і юристам-практикам. Також підготовлено до видання підручник «Канонічне право», авторами якого є д.ю.н. В.В. Лазор, д.ю.н. Л.І. Лазор, к.ю.н. І.І. Шамшина.

Плідно працюють усі викладачі та асистенти юридичного факультету. Їхні наукові статті регулярно видаються у збірниках наукових праць. Зокрема статті Л.І. Лазор, В.В. Лазор, Ю.Ю. Івчук, О.О. Мезері, Г.А. Капліної, І.І. Шамшиної, Н.А. Плахотіної, Л.В. Котової, О.Г. Чутчевої, О.С. Арсентьєві, Г.В. Татаренко, Б.Г. Розовського, А.І. Фоміна, С.М. Санжарова, І.В. Довжука, О.В. Шаповалової, В.М. Бодрухіна, В.П. Михайлюка і багатьох інших.

До факультетських видань належать: збірник наукових праць «Актуальні проблеми права: теорія і практика», спеціалізований науковий збірник «Історичні записки», спеціалізований університетський журнал «Вісник СНУ ім. В.Даля. Історичні науки».

На початку нового навчального 2009 року, завдяки зусиллям декана юридичного факультету, були

Корпус юридичного факультету

відкриті 4 нових юридичних спеціалізації: судово-прокурорська, прокурорсько-слідча, цивільної і господарської юстиції України, міжнародно-правових відносин. А це значно розширило можливості вибору майбутніми юристами їхнього роду діяльності після закінчення вузу.

До структури факультету входять кафедри правознавства, історії України, всесвітньої історії, історії держави і права, архівознавства, господарського права.

Кафедра «Правознавство» є випусковою кафедрою на юридичному факультеті. Упродовж усіх років існування її очолює Л.І. Лазор, котра була ініціатором її створення, витратила багато зусиль та енергії для підготовки студентів за новою спеціальністю. Сьогодні на кафедрі плідно працюють, віддаючи свої знання і науковий досвід, 7 професорів, 15 доцентів та 10 старших викладачів і асистентів. Серед них доктори юридичних наук — професори В.В. Лазор, Б.Г. Розовський, С.М. Прилипко, В.С. Гуславський, М.І. Іншин, О.М. Ярошенко; кандидати юридичних наук — доценти Б.С. Політюк, А.О. Церковная, М.М. Клемпарський, О.О. Мезеря, І.І. Шамшина, О.Г. Чутчева, О.О. Кузнецов, В.В. Гостев, Ю.Ю. Івчук, Ю.М. Сидоренко, І.Г. Запорожец, М.П. Запорожец, Г.А. Капліна, Л.В. Котова, Н.А. Плахотіна; старші викладачі й асистенти — Л.А. Времб'як, А.Є. Стрекалов, О.А. Старокожев, Т.В. Усенко, Т.В. Омельченко, І.В. Лазор, І.Н. Коява, Н.Є. Цело-

вальніченко, О.С. Гальченко, О.С. Арсентьева. Допомогають викладачам і студентам старші лаборанти кафедри Ю.В. Могиленко, І.В. Подгорна, Т.В. Хархордіна, працівники деканату С.В. Целовальніченко, Л.В. Старостенко.

Кафедра правознавства забезпечує вивчення фундаментальних юридичних і професійно орієнтованих дисциплін. У навчальному процесі використовуються сучасні педагогічні технології та інформаційно-правові системи.

Успішно проводиться науково-дослідна робота. Співробітники кафедри опублікували близько 500 робіт різної тематики. У наукових працях розглядаються актуальні проблеми трудового права і права соціального забезпечення, теорії держави і права, цивільного і сімейного права, кримінального права.

На кафедрі діє аспірантура, в якій з 1995 року готуються і захищаються дисертації на здобуття ступеня кандидата юридичних наук. З 2009 року відкрита спеціалізована вчена рада.

У сфері науки та юридичної освіти кафедра постійно розширює творчу співпрацю з навчальними закладами Луганська та інших міст і районів.

Кафедра «Всесвітня історія» як самостійний підрозділ СНУ ім. В.Даля існує з 2003 року. А з 2006 року входить до складу юридичного факультету. Її очолює доктор історичних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої освіти України, координатор напряму «Історія» у СНУ ім. В. Даля,

голова спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій за спеціальністю «Історія України» і «Всесвітня історія» Віталій Павлович Михайлюк. Він є автором близько 200 наукових публікацій і монографій. Керує підготовкою аспірантів і докторантів. В.П. Михайлюк — завідувач філіалу загального відділу історії техніки Центру досліджень науково-технічного потенціалу і історії науки ім. Г.М.Доброва НАН України і СНУ ім. В. Даля МОН України. При кафедрі діє філіал цього відділу.

Усі викладачі кафедри мають наукові ступені. Із 39 викладачів — 4 доктори наук і 5 кандидатів наук.

Викладачі і студенти беруть участь у міжнародних, всеукраїнських, регіональних та міжвузівських наукових конференціях. Уже стало традицією щороку на базі кафедри всесвітньої історії проводити Міжнародну наукову конференцію «Актуальні питання вітчизняної, світової історії і історії науки: пошуки, роздуми, знахідки», Всеукраїнську наукову конференцію «Білі плями» в історії України у контексті світового розвитку», методологічний науковий семінар «Історія науки і техніки» та ін. У 1999 році відкрита аспірантура за спеціальністю «Історія України», а в 2005 році — докторантура за цією ж спеціальністю.

Викладачі кафедри і студенти проводять археологічні дослідження.

Кафедра «Господарське право» організована у 1996 році. Її першим завідувачем був професор В.А. Козубенко. Сьогодні кафедрю очолює професор О.В. Шаповалова. У складі кафедри плідно працюють 1 професор, 4 доценти, 10 старших викладачів і асистентів, із них 1 доктор та 6 кандидатів юридичних наук.

Кафедра забезпечує навчальний процес і наукову діяльність із таких дисциплін: господарське законодавство, фінансове право, корпоративне право, інформаційне право, біржове право, митне право, господарський процес, податкове право та ін.

Співробітники кафедри — проф. О.В. Шаповаловою, ст.викл. Г.В. Татаренко, доц. Л.М. Чуніхіною, доц. В.Л. Шпонькою, доц. О.А. Воловік — видають монографії, статті і методичні вказівки у збірниках наукових праць та інших виданнях.

Над дисертаційними роботами на кафедрі працюють 3 здобувачі і 4 аспіранти.

Матеріально-технічна база кафедри на сьогодні відповідає сучасним вимогам, адже оснащена комп'ютерною технікою і має окремий комп'ютерний клас.

Кафедра «Історія держави і права» створена у 1997 році. Від початку її очолює доктор історичних наук, професор Анатолій Іванович Фомін.

Сьогодні на кафедрі історії держави і права працюють 7 викладачів, які мають учені ступені і звання. Це 2 доктори наук, професори А.І. Фомін і С.М. Санжаров, 5 кандидатів наук, доценти Г.О. Денисенко, С.Г. Качурін, І.А. Шликова, С.О. Жданов, В.І. Киянко.

Колектив кафедри проводить заняття із 16 навчальних дисциплін, науково-дослідну роботу із проблем конституційного права України і зарубіжних країн, історії держави і права, криміналістики, вітчизняної і світової історії, міжнародного права та ін. Всього колективом кафедри опубліковано 12 монографій, 23 навчальних посібники, 54 методичних посібники, 188 статей. Викладачі кафедри були учасниками і доповідачами на 30 всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях.

На кафедрі було захищено 2 дисертації: у 2005 році — кандидатська дисертація С.Г. Качуріна, в 2006 році — докторська С.М. Санжарова.

Великий внесок у вивчення історії України зробила археологічна науково-дослідна лабораторія «Спадщина» СНУ ім. В. Даля, яку створив і очолює професор С.М. Санжаров.

Кращі роботи студентів з історії беруть участь у всеукраїнських конкурсах. У 2006 році студенти А. Бортнюк та В. Вінюков стали переможцями Всеукраїнського конкурсу на кращу наукову роботу серед студентів і аспірантів вузів, а їх науковий керівник професор А.І. Фомін нагороджений Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України.

У 2009 році студенти подали на щорічні університетські студентські наукові конференції, що проводяться в рамках днів науки, 67 доповідей.

Професори А.І. Фомін і С.М. Санжаров є позаштатними радниками голови Луганської обласної ради. А викладачі кафедри беруть активну участь у громадському житті міста і області.

Кафедра «Архівознавство» була створена наказом ректора СНУ ім. В. Даля № 17 від 12.07.2001 року і до складу юридичного факультету входить із 2006 року.

Для підготовки висококваліфікованих фахівців архівознавства кафедра має достатні можливості. Тут працюють провідні викладачі університету та фахівці Державного архіву Луганської області, де розташований філіал кафедри.

Завідує кафедрою доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Української академії історичних наук, завідувач філіалу відділення історії України XIX — поч. XX сторіччя Інституту історії України НАН України Ігор Володимирович Довжук.

На кафедрі архівознавства працюють 7 викладачів: 1 доктор наук і 6 кандидатів наук.

Випускники спеціальності беруть активну участь у конкурсах на заміщення вакантних посад державних службовців державних архівних установ, архівних відділів органів державної влади і міського самоврядування, працюють за фахом в архівних підрозділах наукових установ, музеїв, бібліотек, підприємств, установ і організацій різних форм власності, у приватних архівах. Вони також можуть продовжити навчання в аспірантурі і захистити кандидатську дисертацію у спеціалізованій раді, яка діє на факультеті.

Колектив кафедри професійно та якісно викладає такі дисципліни: «Історія культури України»

(проф. І.В. Довжук), «Спеціальні історичні дисципліни» (доц. В.А. Крот), «Археографія» (В.О. Сиволапов), «Джерелознавство», «Історична бібліографія» (доц. В.І. Абакумова), «Письмові джерела з історії України» (проф. І.В. Довжук). Ці професійно-орієнтовані дисципліни викладаються студентам спеціальностей «Архівознавство» та «Історія».

У 2002 році при Державному архіві Луганської області був відкритий філіал кафедри, де студенти проходять переддипломну практику і працюють із фондами архіву для написання курсових, дипломних і наукових робіт.

У червні 2005 року на базі кафедри відкритий філіал історії України XIX — поч. XX сторіччя Інституту історії України НАН України. Проводяться консультації магістрів і дисертантів, аспірантів та здобувачів.

Спільно з кафедрами всесвітньої історії та історії України видається збірник наукових робіт «Історичні записки».

Кафедра постійно готує і видає науково-методичні матеріали — «Історія культури України», «Основи музеєзнавства» (автор — професор І.В. Довжук) та ін. Всього за останні 3 роки було видано більше 100 публікацій.

Кафедра «Історія України» починає свою історію з 1963 року. Тоді ця кафедра називалася «Історія КПРС». Її першим керівником був доктор історичних наук Володимир Іванович Калашников. У 90-х роках у житті кафедри, як і в суспільстві загалом, відбулися значні зміни. На її основі утворювалися нові наукові підрозділи, кілька разів змінювалася

назва. Тривалий час вона називалася «Кафедра історії і українознавства».

З вересня 2007 року кафедру очолює доктор історичних наук, професор В.М. Бодрухін. Тут злагоджено працюють висококваліфіковані викладачі різних поколінь. Із них 3 професори, 6 доцентів, 1 старший викладач і 1 асистент.

Для подальшого підвищення наукового рівня у 2000 році була відкрита аспірантура. Тоді ж було створено і комп'ютерну базу, яка значно полегшила методичне забезпечення навчального процесу, підготовку наукових видань та посібників. Із часом була відкрита і магістратура.

Сьогодні підготовку до захисту кандидатських і докторських дисертацій під керівництвом професорів В.М. Бодрухіна, В.Ф. Литвиненка і Ю.Г. Сергієнка проходять 1 докторант, 7 аспірантів та 2 здобувачі.

До спеціалізованих дисциплін, які викладає колектив кафедри, належать: стародавня історія України, нова історія України, новітня історія України, етапи державності України, історіографія історії України, історичне краєзнавство, історія українського козацтва, українська етнографія.

За 2008-2009 навчальний рік кафедра підготувала 73 публікації, з них дві колективні монографії і один навчальний посібник.

Викладачі кафедри плідно працюють з викладачами кафедри всесвітньої історії (випускова кафедра з 2003 року) над підготовкою фахівців-істориків. Викладачі і студенти беруть активну участь у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях і методологічних семінарах.